

Deel 3: INSTRUMENTEN IN NEDERLAND

INLEIDING

Een groot deel van de Nederlandse instrumenten die we belichten, werd ontwikkeld of verder gepromoot in het kader van het Convenant Arbeidsomstandigheden Thuiszorg (CAT). Daarom staan we eerst kort stil bij dit convenant.

Het CAT werd op 3 maart 1999 getekend door werkgevers, werknemers, overheid en andere bij de thuiszorg betrokken partijen. Hiermee wilden de overheid en de werkgevers- en werknemersorganisaties in de thuiszorg instellingen stimuleren om de arbeidsomstandigheden te verbeteren en het ziekteverzuim en de arbeidsongeschiktheid terug te dringen. De looptijd van dit convenant eindigde 31 december 2004.

Om de sector aan te moedigen om te blijven werken aan verbeteringen, biedt de website <http://www.fao.nl> toegang tot de instrumenten die de afgelopen jaren zijn ontwikkeld. De instrumenten zijn voornamelijk gericht op preventie. Vandaar stappen we in dit stuk af van de structurering volgens de 6 actiedomeinen. Vrijwel alle beschreven Nederlandse instrumenten sluiten immers aan bij het actiedomein 'meer aandacht voor preventie'. We maken wel een onderscheid tussen de instrumenten op basis van het probleem dat ze willen aanpakken: respectievelijk fysieke belasting, werkdruk en sociale onveiligheid.

Uit de evaluatie van het CAT blijkt dat de maatregelen hebben gezorgd voor een vermindering van de fysieke en psychische belasting. Tegelijkertijd benadrukt het evaluatierapport het belang van de continuering van de inspanningen.

In wat volgt bespreken we de Nederlandse instrumenten op het vlak van fysieke belasting, werkdruk en veiligheid. We starten met een instrument voor risico-inventarisatie en -evaluatie.

Deel 3: INSTRUMENTEN IN NEDERLAND

Hoofdstuk

1

Risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E)

In opdracht van de Sectorfondsen Zorg & Welzijn, ontwikkelden 3 Nederlandse arbodiensten (Arbo Unie, ArboNed en Maetis arbo) de werkmap 'RI&E Thuiszorg'. Deze map is een hulpmiddel voor het uitvoeren van een risico-inventarisatie en -evaluatie, waarbij alle managementlagen en medewerkers worden betrokken. Ze bestaat uit vragenlijsten, een Excelbestand voor de verwerking van de vragen, formulieren voor het verwerken van bevindingen en het maken van rapporten en een handleiding (beschrijft stappenplan, de verschillende vragenlijsten met hun inhoud en wie ze moeten invullen). Dit alles resulteert in een rapport en plan van aanpak voor verbeteringen op het vlak van arbo, verzuim en reïntegratie.

Het pakket bevat de volgende vragenlijsten:

- Bevraging directie/OR/afdelingshoofd over beleidsvorming en –uitvoering
- Medewerkersbevraging over het gevoerde beleid
- Medewerkersraadpleging over welzijn (werkbeleving): de resultaten hiervan worden voorgelegd aan groepen van medewerkers om zo tot conclusies (oorzaken, prioriteiten,...) en voorstellen voor maatregelen te komen. Als hulpmiddel hierbij kunnen de verbetervoorstellen uit de bijlage gebruikt worden
- Vragenlijst over gebouwenbeheer voor gebouwverantwoordelijke
- Vragenlijst over inrichting arbeidsplaatsen voor afdelingshoofd
- Vragenlijsten over activiteiten voor afdelingshoofd.

Andere instrumenten vormen een bouwsteen of verdieping van de RI&E:

- Praktijkregels voor fysieke belasting in de thuiszorg (§2.1)
- Arbocheck thuiszorg (§2.2.3)
- Tilthermometer (§2.4)
- BeleidsSpiegel Thuiszorg (§2.4)
- ...

Deel 3: INSTRUMENTEN IN NEDERLAND

Hoofdstuk

2

Fysieke belasting

1 DE PRAKTIJKREGELS

Reeds vóór het tekenen van het CAT waren de sociale partners in de thuiszorg al enkele jaren bezig met een aanpak van fysieke belasting op landelijk niveau. In 1997 startte TNO Arbeid in opdracht van het Overleg Arbeidsvoorwaarden Thuiszorg met de ontwikkeling van de praktijkregels fysieke belasting voor de thuiszorg.

De praktijkregels zijn praktijkgerichte en concreet uitvoerbare afspraken over hoe fysieke belasting voorkomen kan worden. Het betreft normen die aangeven waar de grenzen liggen tussen gezondheidskundig aanvaardbare en niet meer aanvaardbare belasting tijdens het werk. De bedoeling van de praktijkregels is de fysieke belasting te verminderen en de beheersbaarheid te verbeteren. Er zijn vooral regels opgesteld m.b.t. tillen en dragen, duwen en trekken, ongunstige werkhoudingen, staan, hurken en knielen, hulpmiddelen en werkomgeving.

Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen rode, oranje en groene praktijkregels. Bij de *rode* praktijkregels wordt niet voldaan aan de minimale eisen die aan de fysieke belasting worden gesteld (vb. er zijn geen regels opgesteld om zwaar tillen van bijvoorbeeld meubilair of boodschappen te voorkomen). *Oranje* praktijkregels geven aan dat de beheersing van de fysieke belasting niet optimaal is (vb. tillen van gewichten van meer dan 25 kg wordt voorkomen). De *groene* praktijkregels geven de meest ideale situatie weer (vb. boodschappen worden gehaald tot een maximum gewicht van 25 kg). Door het volgen van de groene praktijkregels worden gezondheidsrisico's aan het houdings- en bewegingsapparaat zoveel mogelijk voorkomen.

Binnen het CAT was afgesproken dat instellingen binnen de vijf jaar de groene praktijkregels voor fysieke belasting zouden hanteren. Aan het einde van de convenantperiode blijkt dit bij 90% van de instellingen (bijna) te zijn gelukt.

2 BROCHURES ROND DE PRAKTIJKREGELS

De publicatieserie 'Stilstaan bij bewegen: praktijkregels voor fysieke belasting in de thuiszorg' is opgebouwd rond de praktijkregels. De serie is bedoeld om te werken aan de vermindering van fysieke belasting en organisaties te ondersteunen bij het voeren van een preventief beleid. De reeks is in opdracht van het Overleg Arbeidsvoorwaarden Thuiszorg geschreven door TNO Arbeid en bestaat uit de brochures 'Zorgverlening', 'Kraamzorg', 'Huishoudelijke Zorg', 'Hulpmiddelenzorg' en 'Managementzorg'. De 'Arbo-check', ontwikkeld door de Stichting Ergonomie en Gezond Bewegen (E.G.B.) en TNO Arbeid, is tevens opgenomen in deze reeks.

2.1 Zorgverlening, Kraamzorg, Huishoudelijke Zorg en Hulpmiddelenzorg

Deze 4 brochures beschrijven de praktijkregels fysieke belasting. Dit biedt de mogelijkheid om de eigen situatie te vergelijken met de praktijkregels. Er worden praktijkcases gegeven die zijn bedoeld om de ideeën over de eigen aanpak te stimuleren. De brochures bevatten tevens vragen over de inhoud en de aanpak van de fysieke belasting die in het werkoverleg besproken kunnen worden zodat gezamenlijk gewerkt kan worden aan het verminderen van de fysieke belasting.

2.2 Managementzorg

De brochure 'Managementzorg' biedt ondersteuning bij het voeren van een preventief beleid en bevat uitleg over de praktijkregels voor fysieke belasting, de praktijkregels managementzorg (enkel groene regels) en de uitwerking van de praktijkregels managementzorg, als ook aandachtspunten en tips die kunnen helpen bij de invoering van de praktijkregels managementzorg, voorbeelden en vragen voor het managementoverleg of de ondernemingsraad.

2.3 Arbocheck

De 'Arbocheck' is een praktisch hulpmiddel om bij de intake op systematische wijze de (on)geschiktheid van de werkomgeving en de werkmaterialen vast te kunnen stellen. De brochure bevat tips om gezond te werken, tips m.b.t. schoonmaakmiddelen en werkomgeving en een lijst met veiligheidsrisico's en acties. De brochure bevat tevens een lijst met benodigde werkmaterialen per taak. Tot slot bevat de brochure de feitelijke arbocheck ter beoordeling van de werkmaterialen voor onderhoud, maaltijdverzorging en wasbehandeling en ter beoordeling van de werkomgeving, alsook een actielijst die per cliënt kan worden ingevuld om te zorgen dat voldaan wordt aan de minimale eisen.

3 VIRTUELE WEGWIJZER OVER PRAKTIJKREGELS

De virtuele wegwijzer (www.praktijkregelsthuizorg.nl/) geeft uitgebreid informatie over de praktijkregels in samenhang met te gebruiken werkmaterialen en hulpmiddelen. Werkaanpassingen en werkmethoden die werkzaamheden fysiek minder belastend maken, staan eveneens uitgelegd. De website biedt zo praktische ondersteuning bij het toepassen van de praktijkregels. De site is bedoeld voor direct leidinggevendenden, arbodeskundigen en til- en arbocoördinatoren. Het is een handig hulpmiddel om te gebruiken bij werkoverleg en werkstructuur, terwijl ook werknemers zelf informatie kunnen opzoeken.

4 WERKPAKKET FYSIEKE BELASTING

Het werkpakket 'Zorg voor Thuiszorg' is een uitgave van het CAT. Het werd ontwikkeld door LOCOmotion en is gebaseerd op de praktijkregels. Het pakket helpt bij de uitwerking van een beleidsmatige aanpak van fysieke belasting. Daarnaast bevat het praktische instrumenten om fysieke belasting aan te pakken. Met de instrumenten kan een instelling een antwoord krijgen op twee vragen: (1) Hoe staat het met het beleid fysieke belasting?, (2) Hoe staat het met de blootstelling aan fysieke belasting bij medewerkers zelf?

De *BeleidsSpiegel* geeft een antwoord op de eerste vraag. Het is een checklist waarmee een instelling haar beleid kan doorlichten en snel kan zien waar de verbeterpunten zitten. Als er verbeterpunten zijn, wordt er verwezen naar een oplossing in het werkpakket of daarbuiten (andere instrumenten ontwikkeld vanuit het convenant).

Voor de tweede vraag zijn er drie instrumenten, waarvan twee relevant voor de verzorgenden: de *TilThermometer* en *HZ-Meter*. De *TilThermometer* brengt de mate van blootstelling aan fysieke belasting bij direct cliëntgebonden handelingen in kaart en beoordeelt het gebruik van hulpmiddelen. De *TilThermometer* helpt bij het plannen van hulpmiddelen, het zicht krijgen op wijzigingen in de fysieke zorgzwaarte en het onderbouwen van investeringsbeslissingen.

De *HZ-Meter* brengt de mate van blootstelling aan fysieke belasting bij huishoudelijke zorg in kaart en beoordeelt de mate waarin werkmateriaal en hulpmiddelen voldoen aan de eisen van de praktijkregels. De *HZ-Meter* geeft ook inzicht in de noodzaak om betere of andere werkmaterialen of hulpmiddelen in te zetten en de wijzigingen in de tijd.

De *TilThermometer* en de *HZ-Meter* worden niet ingevuld per individuele cliënt, maar voor een groep cliënten (vb. van een team, een regio,...). Om het uitrekenen te vergemakkelijken, zijn er rekenmodules beschikbaar.

Het pakket bevat ook een *AktieBlok* met doordrukvellen om aan de slag te gaan met de verbeterpunten. Bij gebruik van het werkpakket komen de *PreGo!*-catalogus (§2.13), de *Statman* (§2.16) en de *TilSchijf* (§2.15) van pas.

5 SPELEN FYSIEKE BELASTING

Het CAT gaf ook een aantal spelen uit die gebaseerd zijn op de groene praktijkregels, zijnde de memospelen 'Handig helpen' en de speldozen 'Zorgverlening' en 'Huishoudelijke Zorg'. De spelletjes werden ontwikkeld door Thuiszorg Rotterdam en LOCOmotion. Ze vormen een hulpmiddel om de arbeidsomstandigheden in de thuiszorg te bespreken. De bedoeling is de kennis van de groene praktijkregels op te frissen en te helpen om ze in de praktijk toe te passen. Het gaat om praktijkregels op het vlak van hulpmiddelen, werkomgeving, werkhoudingen, hurken en knielen, tillen en dragen, en duwen en trekken. De spelen kunnen gebruikt worden bij vormingen, werkoverleg of het inwerken van een collega.

6 BOEKJE VOOR CLIËNTEN OVER FYSIEKE BELASTING KRAAMZORG

De Stichting Kraamzorg de Waarden Groep ontwikkelde voor haar cliënten het boekje 'Kraamzorg, het spel en de regels' dat op ludieke wijze aandacht vraagt voor de fysieke belasting van kraamverzorgenden. Het bevat de groene praktijkregels (tillen en dragen, werkhoudingen, werkomgeving en hulpmiddelen), knelpunten en allerlei doedingen voor kinderen.

7 POSTERS FYSIEKE BELASTING

In het kader van het CAT werd een set van 6 posters ontwikkeld met het thema 'Recht je rug'. Ze vormen een hulpmiddel om te herinneren aan de juiste manier van fysieke belasting in de Thuiszorg. Ze kunnen gebruikt worden als voorlichtings-/instructiemateriaal.

8 WERKPAKKET ROND TILLIFTEN

Het pakket 'Een tillift thuis' werd uitgegeven door de Convenantpartijen Arbeidsomstandigheden Thuiszorg en ontwikkeld door LOCOmotion, i.s.m. het project 'Tilweg 5b'. Het pakket bestaat uit een video en een begeleidende brochure.

De video 'Ervaringen van gebruikers' biedt informatie over het gebruik van een tillift thuis. Drie cliënten vertellen over hun eigen ervaringen met de tillift. De video is bedoeld als hulpmiddel bij training en voorlichting aan thuiszorgmedewerkers. De video kan ook dienen als ondersteuning van de voorlichting bij de cliënt thuis, voorafgaande aan de introductie van een tillift.

De brochure getiteld 'Handreikingen voor het gebruik van tilliften in de thuiszorg' is bedoeld om het gebruik van de tillift in de thuissituatie te stimuleren en biedt oplossingen voor veel voorkomende problemen. Hij bestaat uit 6 delen:

- Achtergrondinformatie over de praktijkregels en tilnormen voor de thuiszorg
- Handleiding voor het gebruik van de video
- Opzet van een workshop over het werken met de tillift
- Tips voor het voeren van introductiegesprekken met de cliënt
- Praktische tips voor verzorgenden die de tillift bij de cliënt thuis gebruiken
- Overzicht van verschillende soorten tilliften en hun indicatiegebied.

9 WERKPAKKET ROND TILLEN

Het pakket 'Tillen tot je groen ziet' werd ontwikkeld door Thuiszorg Den Haag en uitgegeven door de Convenantpartijen Arbeidsomstandigheden Thuiszorg. Het bestaat uit een videofilm met bijhorende handleiding.

De videofilm volgt medewerkers in de thuiszorg die aan de slag gaan met hulpmiddelen (tilliften, hoog-laagbed, trekzeilen, ...). Er staan 5 thema's centraal: weerstanden bij de thuiszorgmedewerkers, samenwerken als team, hulpmiddelen, communicatie naar de klant en faciliteren. De video nodigt uit om onderling te praten over de gevolgen van zwaar lichamelijk werk, hoe de medewerkers ermee omgaan en over mogelijke weerstanden bij de medewerkers en cliënten. Daarnaast bevat de video praktische informatie. De video is vooral geschikt voor teambesprekingen en bijscholingen.

De handleiding bestaat uit 4 delen: (til)hulpmiddelen in de thuiszorg, beschrijving van de video, suggesties voor gebruik en discussievragen per scène.

10 WERKPAKKET OVER TILPROTOCOLLEN

Het werkpakket 'Tilprotocollen in de thuiszorg: Een werkpakket om zelf mee aan de slag te gaan in het kader van de praktijkregels' werd uitgegeven door de Convenantpartijen Arbeidsomstandigheden Thuiszorg en ontwikkeld door LOCOmotion in samenwerking met het project 'Tilweg 5b'.

Een tilprotocol is een cliëntgebonden formulier waarop de afspraken staan die er over de wijze van tillen/verplaatsing en de wijze van zorgverlening gemaakt zijn door zorgverleners en cliënt. Een protocol heeft zowel als doel om goed om te gaan met fysieke belasting als om goede zorginhoudelijke afspraken te maken. De opmaak van een protocol dient gebaseerd te zijn op de praktijkregels fysieke belasting.

Het werkpakket bevat richtlijnen en tips om met een tilprotocol te werken, alsook een aantal voorbeelden van tilprotocollen. Er zijn tevens praktische tips opgenomen om een eigen tilprotocol te maken.

11 HULPMIDDELENKAARTEN

De Convenantpartijen Arbeidsomstandigheden Thuiszorg gaven i.s.m. het project 'Goed Gebruik van ZorgOnderzoek Nederland' een bundel A4 kaarten met hulpmiddelen uit. Elke kaart behandelt één hulpmiddel door het te omschrijven en in te gaan op de indicatiestelling (voor welke cliënten in welke situatie), de gebruiksbegrenzingsen en tips voor het gebruik van het hulpmiddel. Voorbeelden van besproken hulpmiddelen zijn: steunkousuittrekkers, draaischijven, glijlakens, toiletverhogers,...

12 INFORMATIEPAKKET OVER AAN- EN UITTREK-HULPMIDDELEN STEUNKOUSEN

Het informatiepakket 'Steun de steunkous' is tot stand gekomen onder aansturing van de partners van het CAT. Aanvankelijk was het een project van het programma Thuiszorgtechnologie van ZorgOnderzoek Nederland, dat van 1999 tot 2001 is uitgevoerd door het iRv, Kenniscentrum voor Revalidatie en Handicap. Het pakket is bedoeld om het gebruik van aan- en uittrek-hulpmiddelen voor

steunkousen te bevorderen. Het aan- en uittrekken van steunkousen is immers fysiek belastend.

13 INTERIEURBOX VOOR DE THUISZORG

De interieurbox is ontwikkeld door TNO Arbeid en bevat professioneel schoonmaakmateriaal dat door de zorgverlener zelf wordt meegenomen naar de cliënt. Zo kan de medewerker altijd met goed materiaal werken en kunnen vervelende discussies met de cliënt (deels) worden voorkomen. Daarnaast streeft de interieurbox imagoverbetering en professionalisering na.

14 CATALOGUS MET BEST PRACTICES BETREFFENDE FYSIEKE BELASTING

De bundel met best practices 'PreGo! Tips om fysieke belasting te verminderen: Versie Zorg' werd uitgegeven door de Sectorfondsen Zorg en Welzijn en geschreven door LOCOmotion. Hij bevat voorbeelden uit de hele zorg om fysieke belasting te verminderen: beleid en instrumenten (o.a. rugboekje, Tilschijf, StatMan, ...), grote en kleine hulpmiddelen, tilmethodeïeken en tips om slimmer te werken. De catalogus is geschreven voor diverse doelgroepen, o.a. voor de zorgverleners zelf.

15 RUGBOEKJE

Het rugboekje 'Wat kun je zelf doen om rugklachten te voorkomen' is een onderdeel van de campagne 'Gezonder zorgen' van de Sectorfondsen Zorg en Welzijn en werd ontwikkeld door LOCOmotion. Het is een brochure in pocketformaat met informatie voor werknemers uit de gezondheidszorg over hoe rugklachten ontstaan, hoe ze voorkomen kunnen worden en wat te doen bij klachten.

16 TILSCHIJF

De Tilschijf is ontwikkeld door LOCOmotion in opdracht van ARJO Nederland B.V. Het is een hulpmiddel om te bepalen wanneer je nog manueel kunt tillen en wanneer dat niet meer kan. Het betreft een kartonnen draaischijfje waarop je het type transfer, het aantal tillers, het gewicht en de mate van medewerking van de cliënt aan kunt geven. Als je dat gedaan hebt, geeft de tilschijf aan of de transfer veilig (groen), onveilig (oranje) of onacceptabel (rood) is.

Bij de Tilschijf hoort een folder met gebruiksaanwijzing en verantwoording. Hierin wordt de NIOSH methode toegelicht op basis waarvan de Tilschijf ontwikkeld werd. De folder maant ook aan tot voorzichtigheid bij het gebruik van de Tilschijf en geeft aan dat het gebruik ervan enkel zinvol is in het kader van een transferbeleid, waarbij de medewerkers de mogelijkheid hebben zich te houden aan de grenzen van de Tilschijf. Hierbij moet gedacht worden aan training in manuele transfertechnieken en de aanwezigheid van voldoende hoogwaardige tilhulpmiddelen. De Tilschijf kan gebruikt worden bij het invullen van het tilprotocol, als ondersteuning bij discussies of een bepaalde cliënt al dan niet te zwaar is om manueel te tillen en bij groepstrainingen.

17 STATMAN

De StatMan werd eveneens ontwikkeld door LOCOmotion in opdracht van ARJO Nederland B.V. De StatMan is een plastic 2D-poppetje dat je in allerlei standen kunt zetten. Het is een hulpmiddel om te beoordelen of de belasting door het werken in bepaalde houdingen wel of niet gezondheidskundig aanvaardbaar is. Het poppetje heeft scharnieren in de knieën, heupen, schouders en ellebogen. Er zitten ook twee gaatjes in: één in het hoofd en één in de handen. Door de StatMan in verschillende standen te zetten, zie je een rode, oranje of groene kleur in de gaatjes verschijnen. De combinatie van de kleuren in de twee gaatjes bepaalt of de houding veilig is of niet.

De StatMan is voorzien van een folder die ingaat op de achtergrond en verantwoording van het hulpmiddel. De folder geeft uitleg over statische belasting en wat eraan gedaan moet worden, geeft een inhoudelijke verantwoording van het hulpmiddel o.b.v. de literatuur

en beschrijft de beperkingen van de StatMan. Zo kan de StatMan geen ingewikkelde bewegingen weergeven. Het is vooral een didactisch hulpmiddel en géén meetinstrument.

18 CD-ROM OVER FYSIEKE BELASTING

De cd-rom 'Verplaatsing met zorg' werd ontwikkeld door LOCOmotion en uitgegeven door de Sectorfondsen Zorg en Welzijn. Het is een interactief computerleerprogramma over fysieke belasting in de zorgsector dat gericht is op de preventie van beroepsgebonden klachten. Het programma bestaat uit 3 onderdelen:

- introductie en visie op transfer
- 4 praktijksituaties: een CVA-patiënt, een oudere die beperkt ADL-afhankelijk is, een postoperatieve patiënt en een meervoudig gehandicapte jongen
- catalogus met transfertechnieken.

De cd-rom belicht onder meer cliëntentransfers met en zonder hulpmiddelen, statische belasting, manoeuvreren en het aan- en uittrekken van steunkousen. Door middel van vragen worden de zorgverleners geconfronteerd met fysiek belastende situaties in de zorg, worden zij uitgedaagd hiervoor oplossingen te geven en krijgen zij hierop feedback van de computer. De cd-rom vormt een hulpmiddel bij training en voorlichting over fysieke belasting en kan het best gebruikt worden in combinatie met een vaardigheidstraining. Hij kan tevens in individueel verband gebruikt worden.

Deel 3: INSTRUMENTEN IN NEDERLAND

Hoofdstuk

3

Werkdruk

Om de werkdruk aan te pakken, werden twee instrumenten uitgegeven door de Sectorfondsen Zorg en Welzijn in opdracht van het CAT: een pakket voor instellingen en een brochure voor medewerkers. Beide werden ontwikkeld door SANT Organisatieadviseurs BV, met medewerking van 18 instellingen uit de thuis- en kraamzorg.

1 PAKKET VOOR INSTELLINGEN

‘Aan de slag met werkdrukbeheersing’ is een praktisch pakket voor instellingen om werkdruk aan te pakken. De aanpak bestaat uit 5 stappen (voorbereiding, inzicht in werkdruk en oorzaken, maatregelen bedenken en bepalen, maatregelen invoeren, evalueren en verankeren) en gebeurt m.b.v. instrumenten zoals bijvoorbeeld een vragenlijst naar de mate van werkdruk, een vragenlijst naar de oorzaken van werkdruk en maatregelenkaarten. Een maatregelenkaart biedt een overzicht van mogelijke oplossingen voor een concreet knelpunt. Een knelpunt is bijvoorbeeld ‘grenzen stellen bij veeleisende cliënten’. Hiervoor worden zowel oplossingen op korte als lange termijn voorgesteld, gericht op het individu, het team en de instelling. Het pakket gaat uit van het bespreken van werkdruk in teams. De werkmap bevat een praktische gebruikershandleiding met praktische tips en hulpmiddelen ter ondersteuning van de procesbegeleider. Daarnaast bevat het pakket een brochure ‘Managementbriefing’ om het hoger management over het pakket te informeren.

2 BROCHURE VOOR MEDEWERKERS

Met de brochure ‘Zelf aan de slag met werkdruk’ kunnen medewerkers zelfstandig inzicht krijgen in hun werkdruk. De brochure geeft hen ook aanknopingspunten om op individueel niveau maatregelen te treffen om hun werkdruk te verminderen. Dit gebeurt in 5 stappen: signaleren, oorzaken analyseren, maatregelen bedenken, maatregelen invoeren en evalueren.

Deel 3: INSTRUMENTEN IN NEDERLAND

Hoofdstuk

4

Veiligheid

1 BROCHURE OVER SOCIALE VEILIGHEID

De brochure 'Sociale veiligheid in de thuiszorg' is in opdracht van het Overleg Arbeidsvoorwaarden Thuiszorg geschreven door TNO Arbeid. Het is een hulpmiddel om ongewenst gedrag en sociaal onveilige werkomstandigheden systematisch aan te pakken. De brochure bekijkt (1) de noodzaak tot aandacht voor sociale veiligheid, (2) de taak van werkgever, medewerker en ondernemingsraad, (3) de systematische aanpak voor het tot stand komen van sociale veiligheid, (4) maatregelen ter voorkoming van ongewenst gedrag en (5) hulp na ongewenst gedrag. Ze is geschreven voor iedereen die in de thuiszorg werkzaam is en de aandacht voor sociale veiligheid wil verbeteren.

2 STROOIFOLDER OVER SOCIALE VEILIGHEID

Bij de net besproken brochure hoort ook een strooifolder die kort ingaat op de soorten ongewenst gedrag, wie er wat kan aan doen, het voorkomen van ongewenst gedrag en de hulp na ongewenst gedrag.

3 TOOLKIT OVER SEKSUELE INTIMIDATIE

Over het thema seksuele intimidatie in de thuiszorg is een toolkit ‘Hooft het bij het werk?’ ontwikkeld door vijf regionale opleidingscentra samen met vier thuiszorgorganisaties. Deze wil medewerkers in de thuiszorg bewust maken van hun eigen grenzen en hen weerbaarder maken. In de toolkit zitten onder andere een dvd met handleiding, een fotomap, stellingen, een kwartetspel en een gebruikershandleiding. Het materiaal is geschikt voor individueel gebruik, maar ook voor kleine en grotere groepen.

4 BROCHURE OVER ONGEWENST GEDRAG

De brochure ‘Schokbrekers: Beleid bij traumatische ervaringen en ongewenst gedrag in de gezondheidszorg’ werd uitgegeven door de Sectorfondsen Zorg en Welzijn. Hij werd geschreven door Prismant en Bezemer & Kuiper. De brochure ondersteunt instellingen bij het opzetten en ontwikkelen van beleid gericht op zowel het voorkomen van traumatische ervaringen als de opvang van medewerkers. De brochure bevat voorbeelden van (preventief en curatief) beleid en procedures, ervaringen en tips. In bijlage bevat het: een procedure voor opvang na incidenten, een voorbeeld van een meldingsformulier en tips voor de eerste opvang. De brochure is vooral op intramurale gezondheidszorg gericht, maar bevat ook bruikbare info voor de thuiszorg.

5 INSTRUCTIEPROGRAMMA OVER WERKEN MET CYTOSTATICA

Medewerkers in de thuiszorg krijgen meer en meer te maken met patiënten die cytostatica nemen. Cytostatica worden gebruikt bij de bestrijding van kanker. Kenniscentrum IKW is bezig met de ontwikke-

ling van een digitaal instructieprogramma over het werken met deze middelen. Met dit programma kunnen verschillende groepen medewerkers worden voorgelicht over de maatregelen die zij moeten nemen om veilig te werken. De ontwikkeling van de instructie is onderdeel van het project 'veilig werken met cytostatica', dat loopt tot december 2008. In het voorjaar van 2007 zullen een aantal instellingen het programma inclusief een implementatieplan testen. Daarna komt het beschikbaar voor alle instellingen.

ALGEMEEN BESLUIT

Het project PROXIMA heeft als finaal doel instrumenten te ontwikkelen ter verbetering van de arbeidssituatie van de verzorgenden. Om de verbeterpunten te achterhalen, hebben we een grootschalige bevraging bij verzorgenden en dienstverantwoordelijken gedaan. Vervolgens zijn we op zoek gegaan naar reeds bestaande instrumenten die een hulpmiddel kunnen zijn bij verbeteracties. Deze bijdrage geeft het resultaat van deze inventarisatie weer.

Uit deze inventaris blijkt dat er reeds heel wat instrumenten en goede praktijken bestaan of in ontwikkeling zijn om de verschillende knelpunten en problemen binnen de sector aan te pakken. Maar vaak kennen ze geen grote verspreiding en maken slechts enkele diensten er gebruik van. Deze inventaris heeft dan ook als doel de goede initiatieven kenbaar te maken binnen de sector.

Gezien de vele goede initiatieven die reeds bestaan, is er volgens ons niet voor elk 'verbeterpunt' nood aan de ontwikkeling van nieuwe instrumenten. Er is veeleer nood aan een handleiding om de reeds bestaande en de in het kader van PROXIMA ontwikkelde instrumenten in te schakelen in de werkorganisatie van een dienst.

Daarom ontwikkelden we binnen PROXIMA ook een handleiding die diensten wil adviseren rond hun organisatie met het oog op een goede arbeidssituatie voor de verzorgenden. Een preventieve aanpak vormt hierbij de rode draad.

BIJLAGE 1: COÖRDINATEN VOOR MEER INFO

1 INSTRUMENTEN EN GOEDE PRAKTIJKEN IN BELGIË

1.1 Dienstoverschrijdende Nederlandstalige instrumenten en goede praktijken

Proxibane

De Nederlandstalige versie van de Déparis en de checklist is beschikbaar op de site van Sobane (www.sobane.be/nl/deparis.html#niv1b)

Dvd van het INRS

De dvd 'Van het ene huis naar het andere. Beroepsrisico's in de thuiszorg' werd ontwikkeld door het INRS en ondertiteld in het Nederlands in het kader van het PROXIMA-project. Hij kan bij de FOD-WASO gratis uitgeleend worden ofwel besteld worden bij het INRS voor de som van 50€. Zie punt 1.2.

Brochures "Geen cytostatica op je boterhammen" en "U en chemotherapie"

LIKAS: www.likas.be/
p/a Provinciale Dienst Gezondheid
Stadsomvaart 9
3500 Hasselt
011 23 08 61

Sensibilisatiesessies rond ongewenst gedrag op het werk in de thuiszorg

ISW Limits
Tiensevest 40
3000 Leuven
016 20 85 96
Maureen Luyens en Sofie Mertens

Project "Preventie van ongevallen bij ouderen in de woning, via thuisverzorgenden"

Dienst Gezondheidspromotie van het Rode Kruis-Vlaanderen
Vleurgatsesteenweg 98
1050 Brussel
02 349 55 70

Het 'rugklachten'-project

PREVENT
Gachardstraat 88
1050 Brussel
België
02 643 44 44
Jean-Philippe Demaret

1.2 Dienstoverschrijdende Franstalige instrumenten en goede praktijken

Proxibane

De Déparis-gids en de checklist zijn in het Frans beschikbaar op de website van Sobane (www.sobane.be/fr/deparis.html#niv1b).

Dvd van het INRS

De dvd 'Van het ene huis naar het andere. Beroepsrisico's in de thuiszorg' kan gratis uitgeleend worden bij de uitleendienst van de FOD-WASO,

Ernest Blerotstraat 1, 1070 Brussel.

Tel.: +32 2 233 42 44

Om hem aan te schaffen voor de som van 50€:

Service Diffusion, INRS,

Centre de recherche et de formation,

avenue de Bourgogne, BP 27,

54501 Vandoeuvre cedex,

Frankrijk.

Fax: +33 3 83 50 20 67

E-mail: service.diffusion@inrs.fr

SARA (conception)

Bureau des Urgences Sanitaires et Sociales (BUSS) de la Province de Namur

Rue Martine Bourtonbourt, 16

5000 NAMUR

Tel.: 081 72 95 85

E-mail: buss@province.namur.be

1.3 Instrumenten en goede praktijken Vlaamse diensten voor gezinszorg⁶

Dienst voor Gezinszorg “De Regenboog”

Dorp Oost 25
2070 Zwijndrecht
03 210 96 69
Directeur: E. Jamin

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Antwerpen

Lange Gasthuisstraat 32
2000 Antwerpen
03 223 56 18
Bestuurscoördinator departement Thuis Wonen-Thuiszorg:
Eddy Hooyberghs

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Asse

Gasthuisstraat 2
1730 Asse
02 460 86 89
M. Steps

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Assenede

Hoogstraat 57
9960 Assenede
09 344 75 18
Tim De Vilder

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Beersel

Torleylaan 13
1654 Huizingen
02 356 73 18
Kathleen Derick

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Bekkevoort

E. Coolsstraat 17
3460 Bekkevoort
013 46 05 94
Marc Vlaeyen

⁶ Les coordonnées des services sont rangées dans l'ordre alphabétique des noms des services.

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Beringen
Burgemeester Heymansplein 14
3581 Beverlo-Beringen
011 34 03 88
Theo van Schaijk

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Beveren
Oude Zandstraat 92
9120 Beveren
03 750 29 54
Kirsten Heyrman

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Bierbeek
Stationsstraat 32
3360 Bierbeek
016 46 10 74
Maatschappelijk assistente: Laura Meulebrouck

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Bornem
Broekstraat 40b
2880 Bornem
03 890 60 70
Dienstverantwoordelijke: Annelies Heirman

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Bree
Rode Kruislaan 40
3960 Bree
089 46 43 31
Iris Jaeken

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Diepenbeek
Visserijstraat 10
3590 Diepenbeek
011 35 04 67
Maatschappelijk werkster: Girtje Goossens

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Dilsen-Stokkem
A. Sauwenlaan 80
3650 Dilsen-Stokkem
089 75 75 27
Marijke Henkens

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Erpe-Mere
Oudenaardsesteenweg 458
9420 Erpe-Mere
053 60 34 96
Kelly Van Troost

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Evergem
Sleidinge-Dorp 54
9940 Sleidinge
09 358 77 79
Annie Baetsle

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Gingelom
Steenweg 111
3890 Gingelom
011 88 04 40
Annick Gillard

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Grimbergen
Verbeytstraat 30
1853 Grimbergen
02 267 15 05
Bart Heiremans

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Grobbendonk
Schransstraat 51
2280 Grobbendonk
014 50 81 10
Kris Dierckx

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Halle
A. Demaeghtlaan 30
1500 Halle
02 361 16 16
Karin Valckenier

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Heist-op-den-Berg
Stationsstraat 2
2220 Heist-op-den-Berg
015 24 93 50
Verantwoordelijke thuisdiensten: Karl Daelemans

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Herent
Mechelsesteenweg 485
3020 Herent
016 29 88 55
Lydia Leys

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Heusden-Zolder
Gemeentehuis St. Willibrordusplein 4
3550 Heusden-Zolder
011 42 27 03
Karen Vanderspikken

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Houthalen-Helchteren
Peerdekerkhofstraat 32
3530 Houthalen-Helchteren
011 60 09 48
Deskundige sociaal werk thuiszorg: Linda Lauwaet

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Huldenberg
St. Jansbergsteenweg 44a
3040 Huldenberg
016 52 57 57
Rita Pauwels

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Ingelmunster
Oostrozebekestraat 6
8770 Ingelmunster
051 33 74 64
Patrick Verscheure

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Kampenhout
Dorpsstraat 9
1910 Kampenhout
016 31 43 21
Suzy Jaspers

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Kapelle-op-den-Bos
Evert Larockstraat 22
1880 Kapelle-op-den-Bos
015 71 92 14
Valerie Vanhamme

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Kapellen
Hoevensebaan 12/1
2950 Kapellen
03 660 68 21
Ria Van den Weygaert

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Kontich
Antwerpsesteenweg 62
2550 Kontich
03 457 77 34
Vera Van Der Jeught

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Kortenaak
Miskom-dorp 1
3472 Kersbeek-Miskom
016 77 29 19
Secretaris: Dominique Hayen

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Landen
Oscar Huysecomlaan 2
3400 Landen
011 88 02 00
Sociaal assistente - Coördinator Thuisdiensten: Niki Petré

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Leopoldsburg
Koningin Astridplein 37
3970 Leopoldsburg
011 53 98 11
Linda Reners

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Leuven
A. Vesaliusstraat 47
3000 Leuven
016 24 83 29
Hilde Clincke

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Lubbeek
Staatsbaan 126
3210 Lubbeek
016 62 91 30
Serge Vanhoolandt

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Lummen-Halen
Meerlestraat 24
3560 Lummen
013 35 17 81
Diensthoofd Thuiszorgdiensten: Emiel Vanhelfmont

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Maaseik
Mgr. Koningsstraat 12
3680 Maaseik
089 56 99 10
Cindy Ferson

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Maldegem
Lazarusbron z/n
9990 Maldegem
050/71 16 30
Verantwoordelijke: Isabelle Demon

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Mechelen
Lange Schipstraat 27
2800 Mechelen
015 44 51 11

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Merelbeke
Poelstraat 37
9820 Merelbeke
09 210 71 31
Maatschappelijk assistente: An Van Damme

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Mortsel
Meerminne 6
2640 Mortsel
03 443 94 48
Diane Theuns

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Olen
Regionale dienst Gezinszorg Welzijnszorg Kempen
Antwerpseweg 1
2440 Geel
014 56 42 51
Coördinator regionale dienst Gezinszorg Welzijnszorg Kempen:
Leen Broeckx

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Oostende
Edith Cavellstraat 15
8400 Oostende
059 55 56 75
Hoofdmaatschappelijk werker thuiszorg: Sabine Mechele

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Oosterzele
Gootje 2
9860 Oosterzele
09 362 40 30
Maatschappelijk werkster: Rita Van Caelenberg

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Scherpenheuvel-
Zichem
Markt 21
3271 Zichem
013 77 26 47
Dienstverantwoordelijke: Els Wuyts

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Schilde
Turnhoutsebaan 67
2970 Schilde
03 383 62 18
Martine Kussé

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Sint-Katelijne-Waver
Wilsonstraat 28A
2860 Sint-Katelijne-Waver
015 30 69 67
Verantwoordelijke thuiszorg: Chris Cabuy

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Sint-Niklaas
Lod. De Meesterstraat 3
9100 Sint-Niklaas
03 760 79 33
K. Van de Kerke

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Sint-Truiden
Clement Cartuyvelsstraat 12
3800 Sint-Truiden
011 69 70 42
Morren Chris

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Vorselaar
Markt 14
2290 Vorselaar
014 50 74 85
Hoofd sociale dienst: Sis Goormans

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Wijnegem
Koolsveldlaan 94
2110 Wijnegem
03 355 32 93
Maatschappelijk werker: Marleen Patteet

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Wommelgem
Handboogstraat 36
2160 Wommelgem
03 355 50 52
Verantwoordelijke Thuisdiensten: Marleen Thomas

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Zaventem
H. Henneulaan 1
1930 Zaventem
02 720 88 84

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Zoersel
Oostmallebaan 50
2980 Zoersel
03 312 94 20
Verantwoordelijke Gezinszorg: Annick Bartels

Dienst voor Gezinszorg van het OCMW van Zwalm
Zuidlaan 16
9630 Zwalm
055 49 84 87
Linda Charité

Familiehulp
Koningsstraat 306
1210 Brussel
02 227 40 10
Hoofd Interne Dienst voor Preventie en Bescherming:
Marleen Maes

Familiezorg Oost-Vlaanderen
Zwarte Zustersstraat 18
9000 Gent
09 225 78 83
Directeur Organisatie: André Vansteenkiste

Gezinszorg Villers
Leerwijk 1
2030 Antwerpen
03 543 92 13
Hilde Aerts

Landelijke Thuiszorg
Remylaan 4b
3018 Wijgmaal
016 24 49 27
Expert Thuiszorgbeleid: Anne Dedry

Onafhankelijke Dienst voor Gezinszorg
Coupure (Links) 67
9000 Gent
09 269 85 33
Manager: Wim Van Hecke

Regionale dienst Gezinszorg West-Brabant
Statiestraat 156
1740 Ternat
02 568 09 92
Coördinator thuisdiensten: Kris De Koker

Sociale Familiezorg
Vleminckveld 28
2000 Antwerpen
03 213 40 31
Project- en kwaliteitscoördinator: David De boel

Solidariteit voor het Gezin
Tentoonstellinglaan 76
9000 Gent
09 264 18 85
Directeur Welzijnszorg: Louis-Philippe Scholtz

SOWEL
Lange Nieuwstraat 109
2000 Antwerpen
03 203 76 00
M. Dangez

Thuisgezondheidszorg Midden-Limburg
St.Trudoplein 14
3530 Helchteren
011 52 20 47
Ingrid Mingneau

Thuishulp
Sint Jansstraat 32
1000 Brussel
02 515 04 36
Preventieadviseur: Christa Thielen

Wij blijven Thuis
Lepelhoekstraat 17-19
9100 Sint-Niklaas
03 766 26 22
Els Verheyden

1.4 Instrumenten en goede praktijken Waalse en Brusselse diensten voor gezinszorg⁷

Fotogram, pedagogische fiches

ASBL Aide à Domicile en Milieu Rural (ADMR)
Coordination Wallonne (siège social)
Rue de l'Eglise, 3
5537 Annevoie
Tel.: 082 61 18 12
Fax: 082 61 04 89
E-mail: info@admr.be

⁷ Les coordonnées des services sont rangées dans l'ordre de leur apparition dans le rapport.

Uurroosterfiche

Fédération des CSD (Centrales de Services à Domicile)

Sint-Jansplein, 1/2

1000 Brussel

Tel.: 02 515 02 08

Fax: 02 511 91 30

E-mail: csd@mutsoc.be

Taakverdelingsfiche, evaluatie van de opleidingen

ASD (Aide et Soins à Domicile) de Namur

Rue Bruno, 16

5000 Namur

Tel.: 081 25 74 57

Fax: 081 22 98 23

E-mail: centre.namur@asd-namur.be

Communicatieschriftje, gebruiker van SARA, cliëntbrochure, Hulpverleningsfiche, beoordelingsfiche bij evaluatie

Service Provincial d'Aide Familiale de Namur (SPAF)

Rue Docteur Haibe, 4

5002 Saint-Servais (Namur)

Tel.: 081 73 62 02

Fax: 081 74 55 89

E-mail: info@spaf.be

Logboek, afwisselende verzorgenden, regelmatige follow-up door een psycholoog, cliëntenmemento, jaarlijkse dag

ASBL "Aides familiales et aides seniors" de Ganshoren

de Villegaslaan, 31

1083 Ganshoren

Tel.: 02 600 25 07

Dagboek, Afwisselende verzorgenden

Centre familial de Bruxelles

Paleizenstraat 34

1030 Brussel

Tel.: 02 227 54 80

Fax: 02 223 12 26

Veiligheidsagenda, verzorgende-verslaggeefster

CSD de Liège (Seraing)

Rue de la Boverie, 379

4100 Seraing

Tel.: 04 338 20 20

Onthaalbrochure voor nieuwe werknemers

CSD de Tournai-Ath

Rue de Cordes, 8

7500 Tournai

Tel.: 069 232989

Fax: 069 88 83 20

Fiches met tips voor warme dagen, gedragslijnen in geval van rouw, fiche in verband met ongewenste intimiteiten

ADMR-Antenne d'Annevoie

Rue de l'Eglise, 4/5

5537 Annevoie

Tel.: 082 61 15 50

Fax: 082 61 04 61

Europees eerstehulpbrevet

ASD de Lobbes (siège social) - 3 sites d'exploitation: ASD Centre, Charleroi et Thudinie

Rue de la Station, 17

6540 Lobbes

Tel.: 071 59 96 66

SARA-gebruikers

CSD de Namur

Chaussée de Waterloo, 182

5002 Saint-Servais

Tel.: 081 72 93 52

Fax: 081 72 93 55

Opleiding in verband met brandpreventie en ongevallen thuis, cliëntbrochure

Service d'aide aux familles et aux personnes de la région verviétoise

Rue du Palais, 86/21

4800 Verviers

Tel.: 087 29 20 00

Fax: 087 29 20 09

Rugschool, ondersteuning door een psycholoog

CPAS de Charleroi
Boulevard Joseph II, 13
6000 Charleroi
Tel.: 071 23 30 30
Fax: 071 23 32 70
E-mail: cpascharleroicoordi@skynet.be

Rooster voor vroegtijdige risico-opsporing

ADMR-Antenne de Tournai
Rue des Combattants, 45
7620 Bléharies
Tel.: 069 34 43 01
Fax: 069 34 36 06
E-mail: tournai@admr.be

Werkgroep met een preventieadviseur, regelmatige follow-up door een psycholoog, probleemvoorstelfiche

CPAS d'Ixelles
Boondaelsteenweg, 92
1050 Brussel
Tel.: 02 641 54 11
Fax: 02 641 55 55

Aanpassingen thuis

ASBL SOLIVAL Wallonie-Bruxelles
Cliniques Universitaires de Mont-Godinne
5530 Yvoir
Tel.: 081 41 46 90
Fax: 081 41 46 92
E-mail: info@solivalwb.be

Groepstoezicht met een externe opleidster

ASD Eupen - Familienhilfe
Borngasse, 14
4700 Eupen
Tel.: 087 59 07 80
Fax: 087 55 38 18
E-mail: familienhilfe.dirk@skynet.be

Toezichthoudende maatschappelijk werkster

CPAS de Jette
Sint-Pieterskerkstraat
1090 Jette
Tel.: 02 422 46 01

Telefoonpermanentie door een maatschappelijk werkster

ADMR-Antenne de Chimay
Rue de Virelles, 71
6460 Chimay
Tel.: 060/21 21 18
Fax: 060/21 12 23
E-mail: chimay@admr.be

Telefoonpermanentie door een maatschappelijk werkster, hulpovereenkomst tussen dienst en cliënt

Centre familial de la Région Wallonne ASBL
Rue Darchis, 21a
4000 Liège
Tel.: 04 223 69 86
Fax: 04 221 14 95
E-mail: direction.cfliege@skynet.be

Intern krantje, cliëntbrochure

ASBL SAFTAM
Rue du Viaduc, 52
7500 Tournai
Tel.: 069 88 92 26
Fax: 069 84 11 68

Handvest over de rechten en plichten van de verzorgenden en de cliënten

Service d'aide aux familles et aux personnes âgées de Tournai
Quai Andreï Sakharov, 2
7500 Tournai
Tel.: 069 89 01 15
Fax: 069 84 08 14

Werkprogramma (als aanvulling op het taakafsprakenblad)

CPAS de Soignies
Chaussée de Braine, 47
7060 Soignies
Tel.: 067 34 81 54
Fax: 067 34 81 45

Werkprogramma (als aanvulling op het taakafsprakenblad, evaluatie van de opleidingen)

CPAS de La Louvière
Rue du Moulin, 54
7100 La Louvière
Tel.: 064 88 52 75
Fax: 064 88 51 03

Evaluatie van de opleidingen

CPAS d'Hotton
Rue des Ecoles, 46
6990 Hotton
Tel.: 084 37 41 50
Fax: 084 46 74 40
E-mail: aide.seniorshotton@publilink.be

Functioneringsgesprek

ASD de Nivelles
Chaussée de Namur, 52c
1400 Nivelles
Tel.: 067 89 39 59
Fax: 067 89 39 58

2 INSTRUMENTEN EN GOEDE PRAKTIJEN IN ANDERE FRANSTALIGE LANDEN

Software voor het beheer van uurroosters en routes (Quebec)

Bron: Ouellet, F., Ledoux, E., Bourdouxhe, M., David, H., Cloutier, E., Gagnon, I. & Teiger, C. (2004). Gestion préventive des horaires des AFS en soins à domicile: est-ce possible ? Objectif prévention, 27, 3.
[Online] www.asstsas.qc.ca/documentation/op/op273012.pdf

Takenverslag van de verzorgende (Canada)

Om dit rapport te raadplegen:

srvl08.services.gc.ca/awm-fr/main/writeups/004a_f.shtml

Nieuwsflash inzake gezondheid en veiligheid op het werk (Quebec)

Om deze flashes te raadplegen:

www.asstsas.qc.ca/dossier/table-matieres/flash.asp

Dvd over de beroepsrisico's in de thuiszorg (Frankrijk)

Om gratis uit te lenen: uitleendienst van de FOD-WASO.

Om hem aan te schaffen (50€):

Service diffusion de l'INRS,
Centre de recherche et de formation,
Avenue de Bourgogne, BP 27,
54501 Vandoeuvre cedex, Frankrijk.
Fax: 33 3 83 50 20 67.
E-mail: service.diffusion@inrs.fr

EHBO-opleiding (Quebec)

Bron: Cloutier, E., David, H., Prévost, J. & Teiger, C. (Octobre 1998).
Santé, sécurité et organisation du travail dans les emplois de soins à domicile. Rapport de l'Institut de recherche en santé et sécurité du travail du Québec (IRSST-Direction des communications).

Veiligheid in noodsituaties (Zwitserland)

Website van Vivica – Zwitserse beroepsvereniging van verzorgenden in de thuiszorg: www.vivica.ch/

Opleiding voor de evaluatie van de gezondheid en werkveiligheid van de woning van de cliënt (Quebec)

Bron: Cloutier, E., David, H., Prévost, J. & Teiger, C. (Octobre 1998).
Santé, sécurité et organisation du travail dans les emplois de soins à domicile. Rapport de l'Institut de recherche en santé et sécurité du travail du Québec (IRSST-Direction des communications).

Opleiding in de principes voor het veilig verplaatsen van cliënten (Quebec)

Bron: Cloutier, E., David, H., Prévost, J. & Teiger, C. (Octobre 1998).
Santé, sécurité et organisation du travail dans les emplois de soins à domicile. Rapport de l'Institut de recherche en santé et sécurité du travail du Québec (IRSST-Direction des communications).

Rugschool - preventie van chronische rugpijn in de thuiszorg (Luxemburg)

Rugschool: www.stm.lu/html/ecoledudos/FR/Objectifecodos.htm

Preventie van rugpijn:

www.fse.public.lu/projets/2005_2006/SSTMI.html

Gids voor de preventie van beroepsrisico's (Frankrijk)

Om de gids te raadplegen: www.anact.fr/pls/portal/docs/I/19046.PDF

Risico-evaluatiedocument (Frankrijk)

Bron: Maraschin, J. (2005). Echanger sur les pratiques pour orienter la prévention. Santé & Travail, 51, avril, 33-35.

Risico-evaluatiegids (Frankrijk)

Om de gids te raadplegen:

www.cram-pl.fr/risques/moyens_prevention/Pages/guide_aide_domicile.pdf

Risico-opsporingsgids (Frankrijk)

Bron: INRS (2005). Evaluation et prévention des risques chez les aides à domicile. Documents pour le Médecin du travail, Dossier médico-technique, 102, 2ème trimestre, 161-189

Om de gids te raadplegen:

www.inrs.fr/htm/evaluation_prevention_risques_chez_aides_domicile.html

Ondersteuning door een psycholoog (Frankrijk)

Bron: Maraschin, J. (2005). Echanger sur les pratiques pour orienter la prévention. Santé & Travail, 51, avril, 33-35.

Praatgroepen (Frankrijk)

Bron: Mennessier D. (2003). Maintien à domicile: quand les associations jouent les médiateurs. La santé de l'homme, 363, janvier-février, 28-30.

[Online] www.inpes.sante.fr/SLH/articles/363/03.htm

Gids van de rechten van de verzorgenden (Quebec)

Om de gids te raadplegen: website van de vereniging van verzorgenden van Quebec (AAFQ): www.aafq.ca/droits.html

Contract inzake wederzijds respect (Quebec)

Bron: Rocher, M., Langevin, V., Castejon, C., Frachon, M., Poète, V. & Villatte, R. (Octobre 2005). Regard sur le travail: Quand les aides à domicile deviennent "auxiliaires de vie sociale". Pour agir sur leurs conditions de travail et sur leur santé. Note scientifique et technique (NST) de Institut National de Recherche et de Sécurité (INRS).
[Online] www.inrs.fr/html/ns257.pdf

Dag van de Verzorgende (Quebec)

Website van de vereniging van verzorgenden van Quebec (AAFQ):
www.aafq.ca/nouv.html

Nationale dag van de thuiszorg (Zwitserland)

Website van de Zwitserse vereniging van de diensten voor thuiszorg:
www.spitexch.ch/f/

"Toujours serviables, JAMAIS SERVANTES !" (Quebec)

Website van de vereniging van verzorgenden van Quebec (AAFQ):
www.aafq.ca/activ.html

Tentoonstelling 'Plus que parfaites: Chroniques du travail en maison privée, 1920-2000' (Quebec)

Website van de vereniging van verzorgenden van Quebec (AAFQ):
www.aafq.ca/activ.html

Boek over het werk van de verzorgenden (Quebec)

De Groot, R. & Ouellet, E. (2001). Plus que parfaites. Les aides familiales à Montréal 1850-2000. Montréal: Éditions du remue-ménage.

Nieuwsbrief (Quebec)

Website van de vereniging van verzorgenden van Quebec (AAFQ):
www.aafq.ca/activ.html

INNOVADOM: colloquium over de ICT in de thuiszorg (Frankrijk)

Voor info: www.ayouda.com/actualite_40_Innovadom-1er-colloque-sur-le-maintien-a-domicile---l'innovation-technologique-au-service-des-personnes-en-perte-d'autonomie..html

3 INSTRUMENTEN IN NEDERLAND

Voor meer info: Stichting FAOD (www.faoet.nl)

Bestellen van het merendeel van de Nederlandse instrumenten kan bij:

Petra Ijsselder

Stichting FAOD

070/376.59.45

p.ijsselder@CAOP.nl

BIBLIOGRAFIE

Leonard L., Letont V. & Van Daele A. (2005), *Travailler comme aide familiale à domicile. Enquête Proxima: politique et gestion des services*, UMH, Mons.

Ver Heyen W. & Vandenbrande T. (2005), *Werken in de Gezinszorg. Kwaliteit van de arbeid van de verzorgenden*, HIVA-K.U.Leuven, Leuven.

FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (2006), *Werken in de gezinszorg, Belangrijkste resultaten van het PROXIMA-onderzoeksproject*, FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, Brussel.

